

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
 לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרסז

ערב שבת-קודש
פרשת אמור
 ט"ז באייר ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

ממשיך אל הציון²⁴.

"אצל אדמו"ר האמצעי היה ל"ג בעומר מימים-טובים המצויינים. היה יוצא לשדה בעריכת סעודה קלה, שתיית משקה ואכילת ביצים מבושלות ובניגונים ובריקודים. וראו אז הרכה מופתים", בעיקר בנוגע לפקידה בזרעא חייא וקיימא. וכך נהגו למסור לרבי בקשות בנושא זה ביום ל"ג בעומר, ומשפחות רבות זכו להיפקד בזכות זה²⁵.

(24) וכן הציע הרבי לחסידים לעלות על הציון היום, כיוון שקברי צדיקים בכלל הוא במקום העלייה לציון הרשב"י - 'תורת-מנחם - התוועדות' תש"י, עמ' 67. וראה עד"ז בס' 'קב הישר' פרק עא.
 (25) ספר-המנהגים עמ' 43, מליקוטי-דיבורים, כרך ג, דף תקיטא, ו'היום-יום' ל"ג בעומר. ביאור בזה בהתוועדות' תש"י שם, עמ' 60.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף לפעמים בתהלוכה ובכינוס ואומר שיחה מיוחדת לכבודם, ועודדם ביותר. בדרכו להציון הק' היה נוסע ל'שדה' שבו התכנסו הילדים, ושוהה שם מעט ואחר-כך

בהגלת הפרסים שנוהגים לערוך בתהלכות ובכינוסים, יש להקפיד למלא את הוראת הרבי: "העיריית כמה פעמים, שבכל כיוצא-בזה צריכה להיות הגרלת ספרי קודש, וקל להבין". בשנת תשל"ג הופיע בפרסום מטעם צאנז"ח ילד המקבל 'כדורגל' כפרס העיקרי במבצע של"ה, ובתגובה מסר יו"ר המזכירות, הרה"ח ר' חמ"א חודקוב ע"ה, לינ"ר צאנז"ח דאז, הרה"ח ר' י' לייבוב ע"ה, שהרבי אינו גורס כלל פרס זה, ושיש להשמיד את המודעות שנדפסו (ראה לשון המענה בהתקשרות' גיליון נא עמ' 14).
 אגב, פעם השיב הרבי (ללא קשר ל"ג בעומר) למוסד שערך הגרלה על פרסים יקרירי: "לכאורה, הוצאות הפרסים גדולה וביותר - ועל-פי סברא, גם בהרבה פחות מזה ישיגו [את] המקווה [=מה שמצפים להשיג כתוצאה מזה]".

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
 ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
 בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ז באייר ה'תשס"ז – כ"ג באייר ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז באייר	הלכות מכירה פרק כב-כד.	הל' איסורי ביאה פרק יא.	מל"ת רג.
ז'	י"ז באייר	פרק כה-כז.	פרק יב.	מל"ת רג.
א'	י"ח באייר	פרק כח-ל.	פרק יג.	מל"ת רג.
ב'	י"ט באייר	הלכות זביחה ומתנה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע רמה.
ג'	כ' באייר	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע רמה.
ד'	כ"א באייר	פרק ז-ט.	פרק טז.	מ"ע רמה.
ה'	כ"ב באייר	פרק י-יב.	פרק יז.	מ"ע רמה.
ו'	כ"ג באייר	הלכות שנינים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יח.	מ"ע רלו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר** 120 ד'	עלות השחר*** 72 ד' לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', ט"ז באייר	3:37	4:34	4:59	5:58	9:14	12:38	1:12	7:22.1	7:48
ז', י"ז באייר	3:35	4:33	4:58	5:58	9:13	12:38	1:12	7:22.8	7:48
א', י"ח באייר	3:34	4:32	4:57	5:57	9:13	12:38	1:11	7:23.5	7:49
ב', י"ט באייר	3:33	4:31	4:56	5:56	9:12	12:38	1:11	7:24.2	7:50
ג', כ' באייר	3:31	4:30	4:55	5:55	9:12	12:37	1:11	7:24.9	7:51
ד', כ"א באייר	3:30	4:29	4:54	5:54	9:11	12:37	1:11	7:25.7	7:52
ה', כ"ב באייר	3:28	4:28	4:53	5:53	9:11	12:37	1:11	7:26.4	7:52
ו', כ"ג באייר	3:27	4:27	4:52	5:53	9:10	12:37	1:11	7:27.1	7:53

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
אמור	6:45	7:01	8:04	8:02
בהר-בחוקותי	6:50	7:08	8:09	8:08

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
י"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

של הרבי נהגו לאכול חרובים, לזכר החרובים שמהם ניוונו רשב"י ורבי אליעזר בנו כמשך זמן היותם במערה¹¹.

"עת סגולה היא, להתעוררות ולתוספת אומץ בגילוי והפצת פנימיות התורה, שברורנו נתגלתה במעיינות החסידות ותורתה"¹².

יש הרגשה מיוחדת על 'אהבת-ישראל' ביום זה¹³. "השייכים לזה, צריכים לסדר נסיעה למירון, אבל לאיך גיסא, אין מההכרח שתיסע כל הישיבה... והנשארים יארגנו התוועדות במקומם"¹⁴.

"אצל חסידים היו נוהגים לשבת להתוועד בל"ג בעומר לפנות ערב, בין מנחה למעריב"¹⁵.

גם נשי ובנות חב"ד יערכו היום התוועדות¹⁶. בהתוועדות זו עורכים מגבית של צדקה¹⁷.

* הרבי עורך¹⁸ "להוסיף בתורה, עבודה וגמ"ח - עליהם העולם עומד, והרי רשב"י עליו נאמר 'צדיק יסוד עולם'... נתינה לצדקה במספר ח"י - והרי

הרבי לארבעה חלקים, ואכל ממנה. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע ערה).

(11) 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1395.

(12) אג"ק חלק כ עמ' רכג.

(13) 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ו ח"ג עמ' 362, ועוד.

(14) 'שערי-המועדים - ספירת-העומר' סי' צד, ושי"נ. וראה בשיחת מוצש"ק אמור, אור לפסח-שני בשל"ח סי"ד, שבספרים מובא דבר פלא, שאותם שהיו בל"ג בעומר במירון, הרגישו שמחה מופלגת, עד שאין זה מובן כלל בדרך הטבע, אך כך הוא הרגש האדם שם בפשטות (ראה גם בס' 'טעמי-המנהגים', עמ' ערה). ומבאר הטעם, מפני שאז התקיים ברשב"י "בחד קטירא אתקטרונא...", היינו בדוגמת דרגת משה רבינו שבכל אחד ואחד מישראל.

(15) ספר-המנהגים שם, מספר-השיחות תש"א עמ' 119. ושם גם ביאור העניין ע"פ נגלה מהרה"ח ר"ה מפאריטש, ובהערה - מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

בזמן הצמח-צדק היו עורכים 'ליושבים' [=חסידים שהתעכבו בליובאוויטש משך-זמן ללימוד תורה ועבודת ה', בלא מסגרת] ולאורחים סעודה גדולה בדגים ובשר לפני ערבית אור לל"ג בעומר (רק הצ"צ עצמו אכל - בלילה - מאכלי חלב) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רדע. ועיי"ש עמ' רעטרפ.

(16) אג"ק ח"ג עמ' מז וח"א עמ' עט.

(17) נסמן לעיל הערה 9.

(18) במכתבו מיום א' פ' בחוקותי תשמ"ט "ע"ד הצעת רבים והחלטתם לעשות כן במעשה במועל", ליקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 254. ובשולי המכתב: "ג.ב.: מובן ופשוט שגם לאחר ל"ג בעומר יש לעשות ולהשלים כל הנ"ל, כלימוד פסח שני דמיניה אולתין: 'ניטץ קיין פארפאלץ' [=אין דבר אבוד], ובכפליים לתושיה".

ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ראשי-תיבות: אברהם, יצחק, יעקב, רחל, שכוללת כל ד' האמהות). בעבודה - מזמור ל"ג בתהילים, ספר דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בני ישראל. בתורה - בפרשת השבוע, וכפרט בחלקו המיוחד ליום זה [השיעור בחת"ת]...".

* מנהג שפשט בכל תפוצות ישראל: ביום ל"ג בעומר אוספים את כל הילדים, ומסבירים להם מעניינא דיומא, אודות רשב"י וכו'¹⁹. אחר-כך יוצאים עימם לטיול אל השדה [והמנהג שהתינוקות - גם הבנות²⁰ - יורים בקשת בל"ג בעומר²¹], ונותנים להם מיני מתיקה שישמחו את ליבם, וכל זה [נעשה בשעה המתאימה ללימוד תורה] משום "עת לעשות לה'..."²², שעלידי זה נוסף בחינוכם ביתר שאת וביתר עז²³.

בימינו עושים זאת בתהלוכות ובכינוסים לילדי ישראל ברוב עם ובפרסום גדול, בכל אתר ואתר²³.

(19) וגם הפיוטים בשבח של רשב"י (כמו פיוט 'בר יוחאי') שלא ראינו שיאמרו אצל רבותינו נשיאינו, קרוב לומר שהיה אצלם במחשבה - 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ז ח"ג, עמ' 271. (20) במענה למנהלת 'בית רבקה' בשכונת הרבי, שהודיעה שהתלמידות תי יוצאות לשדה בל"ג בעומר, וישחקו עם קשת כנהוג, ענה הרבי 'הרומז גם-כן לקשת [ב'בענן], שהוא סימן לבית משיח [זח"א ע"ב, והחרים [=המטע] מאמרי חסידות לאדמו"ר מהר"ש משנת תרל"א] עמ' סט), ותשואות-חן על הבשורות טובות, וגדול הזכות וכו'", עכ"ה.ק. (ופשוט שאין שייך בזה 'לא יבש' (ראה רש"י נזיר נט,א וש"ס) שהרי קשת המשחק אינה דומה לכלי נשק כלל, ומה גם בימינו שאין רווח השימוש בזה כנשק).

(21) מנהג זה הובא ונתבאר בס' בני-ישיבך מאמרי חודש אייר מ"ג פ"ד, ובספרים שהובאו בס' 'בין פסח לשבועות' פ"ח סל"ו. וראה 'תורת-מנחם - התוועדות' תשי"א ח"ב עמ' 77. ליקוטי-שיחות, כרך לו, עמ' 121, הערה 5 באריכות.

(22) 'תורת-מנחם - התוועדות' תשמ"ד ח"ג, עמ' 1727, 'התוועדות' תשמ"ו ח"ג, עמ' 268.

(23) 'כינוס' בבית-חינו היה כבר בשנת תש"ג. את צורת ה'פארד' - עזרה המלווה בשלטים וכרזות - לבש בשנת תש"ט (הכינוס התקיים שם לפני התהלוכה). בשנת תש"מ היתה הוראה לערוך תהלוכות גם בארה"ק, ומוסיף והולך מידי שנה בשנה - ראה פירוט השנים ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רעז. בנוגע להופעת 'קוסם', אף שיש מקילים בזה אם הוא מדגים תחילה תרגיל אחד ומראה שאינו אלא אחיות-ענינים (וכמ"ש ב'פנינת ההלכה' בגיליון 543 של 'שיחת השבוע'), הרי במקומות ובחוגים שהרבנים אסרו זאת, ומכיוון שחובתנו לעשות הכול כדי לשתף בזה את כל הילדים, למעשה אין מקום להקל בזה (ובק"ו מהאמור בס' 'צעירי אגודת חב"ד' ס"ע 127).

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת אמור

ל"ז באייר

במנחה אין אומרים 'צדקתך'.¹
פרקי-אבות - פרק ד.

יום ראשון

ח"י באייר - ל"ג בעומר²

1) לוח כולל-חב"ד, ע"פ סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח... יענד'.
בש"ע אדמוה"ז סי' תצ"ס"ה מבואר, שהנהגה זו מתאימה להדעה זו שהאבילות פסקה כבר בליל ל"ג, ולפי מותר (להסתפר) ולשאת אשה בליל ל"ג בעומר. ומה הקשה ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפד על הוראת הרבי (אג"ק ח"ח עמ' שיח, 'שערי ה' ומנהג' או"ח ח"ב עמ' קסה) ש'מפני חילוקי הדעות יש בזה כמבואר באחרונים - יש לעשותה [את החופה] ביום ל"ג בעומר אבל לא בליל אור ל"ג בעומר". והנה במחצית השקל ס"ק ג' כ' שא"א תחנון ממנחה, ומ"מ ממתניין למחר לתספורת, וכן המנהג במירון בכל החוגים, שאע"פ שא"א תחנון ממנחה, ממתניין 'לחלאקה' עד אחרי תפילת ותיקין (ועד"ז בס' 'בין פסח לשבועות' עמ' רמ בשם ס' א"י, ועמ' שמו הע' יב). אמנם בש"ע אדמוה"ז הביא בטעם השמחה בל"ג בעומר רק את מה שתלמיד ר"ע פסקו מלמות, ולא את ענין הילולא דרשב"י (ראה לקוטי-שיחות חב"ב עמ' 138), ולכן לענין נישואין ותספורת נוהגים כדעה המחמירה בזה, אבל לענין תחנון נוהגים כהוראת רשב"י לשמוח ביום זה. ועצ"ע מהמובא ב'שערי ה' ומנהג' (ח"ה עמ' קז, משיחות קודש תשל"ז ח"א עמ' 703) שערית נישואין בליל ל"ג בעומר תלויה בב' הדעות ה"ל והכרעת אדמוה"ז בסידורו היא כדעה השניה (קונטרס 'בירורי מנהגים', צפת תשס"ו, עמ' 63) ואולי הכוונה, שבגלל שמחת רשב"י מתבטלת גם האבילות, דלא כנהוג.
2) בעומר - למרות שנוסחנו הוא לספור 'לעומר' - כי כשיינו לנוסחנו לא הקפידו לשנות גם בתאריכי מכתבים וכדומה, ונשאר הנוסח הישן (אג"ק ח"א עמ' רט). במקום אחר כתב הרבי רמז בדבר: בספרי פולין מובא ש"ל"ג בעומר בגימטריה 'משה' - להעיר דרשב"י 'היה ניצוץ משה', 'ונתעלה לאותו אור שקיבל משה כשלה לקבל לחות שניות' (עמק-המלך ס"ב ד', ועל-דרך זה בכמה מקומות) - לקוטי-שיחות ח"ז עמ' 337.

אין אומרים תחנון³.
אין מסתפרים גם בל"ג בעומר, מלבד תספורת-מזווה לילדים⁴.
(ילד שנולד לאחר ל"ג בעומר עד ערב חג השבועות ועד בכלל, עורכים את תספורתו בערב החג).
יום הילולא של התנא רשב"י. יש נוהגים להדליק ריבוי נרות בלילה בבית-הכנסת (ובארץ-הקודש נהגו הכול ב'הדלקות' פומביות)⁵ ועושים שמחה "בכל לב ונפש"⁷, כי רצונו הוא שישמחו ביום זה⁸.
ביום זה יש לתת צדקה בהוספה מיוחדת⁹.
נהגו לאכול ביצים בל"ג בעומר¹⁰. בבית אביו

3) סידור אדמוה"ז לפני 'למנצח... יענד'. וראה ש"ע אדמוה"ז סי' תצ"ס"ה. השלמות ה'דברי נחמיה' לש"ע סי' קלא ס"ח [נדפסו בהוספות לש"ע הישן ח"א עמ' 357].
4) ראה ש"ע סו"ס תצ"ג. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפג"ד. וראה שם עמ' רפד אודות נישואין. ובשנים האחרונות ע"פ הוראות הרבי עורכים נישואין ביום זה, גם ללא סיבות מיוחדות.
5) אג"ק כרך יב עמ' תמא (למי שנולד בכ' אייר - 'אוצר' עמ' רט).
6) בעבר נהגו בהדלקות גם בירושלים ובחברון, ורבותינו השתתפו בזה - אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ג עמ' יד, סה"ש תרצ"ט, עמ' 330. לפרטי המנהג וטעמיו, ראה ס' 'בין פסח לשבועות' פ"ח סט"ו וז"ל. אג"ק ח"ח עמ' רסו.
7) אג"ק אדמוה"ז ח"א (הוצאת קה"ת, ברוקלין תש"מ), עמ' קז.
8) לוח כולל-חב"ד, ע"פ לקוטי-שיחות חלק ד עמ' 1304 ועוד, מה'משנת חסידים', החיד"א וכו'. וראה 'התועדויות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1994. 'ביום זה - דבר פשוט הוא שצריכים כולם להיות בשמחה גדולה', עיי"ש. בקשר למנהגים העתיקים בשמחת רשב"י, ראה גם המובא בספר-השיחות תשל"ח ח"ב, עמ' 460.
9) 'תורת-מנחם - התועדויות' תשמ"ה ח"ג, עמ' 2017. וראה גם 'התועדויות' תשמ"ח ח"ג, עמ' 319.
10) ועל הרבי מסופר, שנהג לאכול ביצים שקליפתן נצבעה בשעת הבישול בצבע חום - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפ. [בד"כ עשה זאת הרבי בחדרו. אך בהתועדויות ל"ג בעומר תשל"ח היתה מונחת ביצה קשה על השולחן, ובשעת ההתועדויות חתך אותה

"אבנים שחקו המים" - חקיקה דתורה בלב האבן

אבן היא דומם, שהוא נברא בדרגה התחתונה ביותר, וגם עניין המים הוא שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך • רבי עקיבא ראה שהמים שוחקים אפילו את האבן וזה פעל עליו שינוי מן הקצה אל הקצה • הוא למד מכך שאף שהוא בדרגה תחתונה ביותר, בן גרים, מכל-מקום על-ידי היגיעה בתורה בכוחו להגיע מעומק תחת לעומק רום • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

והמים הם רכים, והטיפות קטנות, אף-על-פי-כן, כשיתמידו המים ליפול על האבן טיפה טיפה, מיום ליום, ומשבוע לשבוע ומחודש לחודש, הנה סוף כל סוף יפוצצו המים את הסלע.
על-אחת-כמה-יזכמה אם למרות כל הקשיים יחליט ללמוד תורה בכל רצונו, ויתמיד בלימוד מיום ליום ומשבוע לשבוע ומחודש לחודש שנה בשנה, אין כל ספק אשר סוף סוף יגיע למטרתו להיות בן תורה.

וכן עשה, וכן היה, שנעשה רבי עקיבא לגדול התורה בדורו. ולא עוד, אלא אף שבתחילה היה עני גדול, ונתן דעתו ללמוד תורה ולא פנה אל רהבים, הצליחו ה' וברכו גם בעושר רב³.

ג. מזה הוראה ומוסר השכל לכל תלמיד העומד בראשית דרכו בלימוד התורה, ולפעמים נראית לו הדרך ארוכה וקשה, וספק גדול בעיניו אם יצליח בדרך זו, ומה תועלת בה בחיים, כו'.
הנה באו ימי הספירה האלה, הקשורים ברבי

א. עומדים אנו כעת בימי הספירה, ויום זה - ל"ג בעומר - מבריל ומחלק הימים לשני סוגים: הימים שלפני ל"ג בעומר והימים שמל"ג בעומר ואילך. יום ל"ג בעומר עצמו הוא יומא דפגרא ושמחה¹. ימי הספירה בכלל, ול"ג בעומר בפרט, קשורים הם ברבי עקיבא ותלמידיו, ומהם הוראה לכל אחד ואחד מאתנו ובפרט לתלמידי הישיבות וחדרי תורה.

ב. מהי הנקודה העיקרית שחוללה שינוי בחיי רבי עקיבא, שינוי מן הקצה אל הקצה?
מספרים לנו רז"ל², אשר כשנתן רבי עקיבא דעתו ללמוד תורה, לא ידע אז אם יצליח או לא. ומלבד זה היו לו קשיים רבים, כי עני גדול היה וחסר-כל. אף-על-פי-כן, ראה מעשה ובא לידי החלטה להקדיש ימיו לתורה. והמעשה שראה הוא, אשר טיפין טיפין של מים נופלות על אבן וחותקין אותה.
אמר רבי עקיבא: האבן היא מוצקה וקשה,

1) ראה ש"ע אדמוה"ז או"ח סתצ"ג ס"ה.

2) ראה אדר"ג פרק ו.

3) אדר"ג שם. נדרים ג, א.

ח"י פרקי משנה ביום / ציפור בכלוב

ח"י פרקי משנה ביום

שמעתי מאביימורי ז"ל, שרבו המובהק, הרה"ג הרה"ח ר' חיים-שאלו ברוק ע"ה, נהג כמנהג הבית-יוסף ללמוד ח"י פרקי משנה ליום, וכך סיים בכל חודש את כל שישה סדרי משנה (יש 524 פרקים, ובי-29 יום מספיקים 522 (18 X 29) פרקים. כנראה ביום ה-30 מסיימים הכול, ומתחילים מחדש). הרה"ח ר' מרדכי-מנשה שיחי' לאופר מסר בשם תלמידי ישיבת תומכי-תמימים בצרפת, שכך נהג המשפיע הרה"ח ר' ניסן נמנוב ע"ה, וכן ששמע שהיו עוד מהחסידים הזקנים שנהגו בזה. אמנם יש לחפש מה המקור למה שאומרים שהבית-יוסף נהג כך. בלקט על מעלת לימוד משניות, הנדפס בראש המשניות בהוצאת 'אשכול', יש הרבה קטעים מספר 'מגיד מישרים' להבית-יוסף, ולא מופיע שם על ח"י פרקים ליום. בעמ' ט טור ב מובא שם מאור לערבי-יום-הכיפורים שנת ה'של"ב אודות ט"ו פרקים בבוקר וט"ו בערב. מנהג זה של ח"י פרקים מובא שם (עמ' יד טור א) מסידור האריז"ל לר' שבתי מרשקוב, וכן (בעמ' יב טור ב) מספר 'סוד יוסף' תיקון יב.

ציפור בכלוב

נשאלתי בדבר קניית ציפורים בכלוב הביתה, לאור הוראת הרבי (התועודיות תשד"מ ח"א עמ' 487, 'שערי הלכה ומנהג' יו"ד סי' פב) להיזהר שלא להראות (בכלל, ובפרט לתינוקות ולילדים בגיל החינוך) צורות לא-טהורות.

והנה:

- (א) רוב הציפורים הן טהורות ורק כ"ד מינים הם טמאים (חולין ס"ג א-ב).
- (ב) אמנם "עוף טהור נאכל במסורת" בלבד, אבל כאן לא מדובר על אכילה ממש, ועל-כן הדרישות בענייננו פחות חמורות.
- (ג) סימן דריסה (חולקים את הציפורניים כעוף דורס) מופיע בין השאר אצל התוכיים ודומיהם (ראה 'מזון כשר מן החי' להרב דר' י"מ לוינגר, עמ' 27), על-כן אינם מומלצים.
- (ד) ניתן להמליץ על 'זמיר אירופי' (שיש עליו מסורת אכילה, שם עמ' 85), ולכאורה - אף על ה'כנרית' (מהאיים הקנריים) ממשפחת הפרושיים (שייכים לה גם פרוש מצוי ופרוש ההרים, בעלי מסורת לאכילה, שם עמ' 87).

ולכבוד ולתפארת לישראל סבא.

* * *

ה. בהמשך להמדובר בהצטרף אודות הלימוד מחיי רבי עקיבא - הרי כיוון שרוב הנוכחים היו ילדים קטנים, הוצרך להיות הדיבור באופן המובן ושייך אליהם.

ולכן, בהמדובר שלמרות שבתחילה היה רבי עקיבא עני, הנה לאחר שהתמסר ללימוד התורה, נעשה עשיר - דובר אודות עשירות בגשמיות.

ועניין זה הוא בהתאם לפסקדין הרמב"ם שאף-על-פי שאין ראוי לעבוד את ה' כדי לקבל שכר, שזוהי עבודה שלא לשמה, כי אם עבודה מאהבה, ש"עושה האמת מפני אמת כו", מכל-מקום, "כשמלמדין את הקטנים... אין מלמדין אותם אלא... כדי לקבל שכר", וכפי שמאריך בפירוש המשניות בנוגע לחינוך הקטנים ללימוד התורה, ש"בהכרח יצטרך המלמד... שירזו אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו, ויאמר לו קרא ואתן לך אגוזים... וכשיגדיל ויחזיק שכלו ויקל בעיניו אותו הדבר שהיה אצלו נכבד מלפנים... יאמר לו מלמדו קרא ואקח לך מנעלין יפים או בגדים חמודים וכו'" - אף-על-פי שלמד כזה הוא שלא לשמה.

אמנם, לאמיתותו של דבר, הרי כל העניינים הגשמיים שעל-ידם מחנכים את הקטנים, ישנם גם ברוחניות, ושם הם באופן דלשמה¹⁰, אלא שכאשר משתלשלים ויורדים למטה בעניינים גשמיים, נעשים באופן דלשלא לשמה.

ובהתאם לכך, יש להוסיף בהמדובר לעיל אודות המאורעות בחיי רבי עקיבא - ביאור הדברים על-פי פנימיות העניינים.

1. מהעניינים המיוחדים אצל רבי עקיבא לגבי

עקיבא, ומתירים הספיקות. מזכירים הם לכל תלמיד, אשר אם באמת ובתוקף יחליט ללמוד תורה, ברור הדבר שיצליח; ולא עוד, אלא - גם יצליח בענייניו האחרים, וכמו שאומר הכתוב בפרשת שבוע זה: "אם בחוקותי תלכו" - וכפירוש רש"י "תהיו עמלים בתורה" - "ונתתי גשמיכם בעתם גו'", ויבואו ויתקיימו כל הברכות האמורות שם בפרשה.

ד. ומתלמידיו של רבי עקיבא יש ללמוד:

היו לו רבי עקיבא שני סוגי תלמידים: התלמידים שלפני ל"ג בעומר והתלמידים שמל"ג בעומר ואילך. שני הסוגים היה להם אותו הרב - רבי עקיבא, ואלה ואלה למדו באותו זמן, ובאותם התנאים עצמם. אף-על-פי-כן מהתלמידים של הסוג הראשון לא נשאר זכר, ואף שמותיהם לא נודעו, בה בשעה שהתלמידים מהסוג השני, אף שמספרם היה קטן מחברייהם, הצליחו באופן מפליא, ותורתם ושמותיהם מאירים עד היום הזה ויתנוססו לשם ולתפארת לעד⁵.

מה גרם להבדל בתכלית שבין שני הסוגים האלה בתלמידיו של רבי עקיבא?

התלמידים מהסוג השני שמו לבם והקדישו כוחם ללימוד תורה מתוך אהבת-ישראל, היו בשלום ורעות, ונהגו כבוד זה בזה. מה-שאין-כן חבריהם, מהסוג הראשון, שלא שמו לבם לזה כלל. ולכן לא הצליחו ולא זכו שתהיה להם תורת חיים לסם חיים⁶.

דורשים ותובעים מתלמידי הישיבות בכלל, ובפרט מהתלמידים שלימודם הוא ביראת-שמים, ותיקון המידות ברוח החסידות, ומודיעים אותם אשר הכל תלו בהם עצמם:

אם תהיו עמלים בתורה וחדורים ברוח אהבת-ישראל, אם תנהגו כבוד זה בזה ותחיו באהבה ואחוזה, שלום ורעות, אז תצליחו ותעלו למעלה מעלה, והיה שמכם לכבוד ולתפארת לשיבתכם

7) בהשיחה לתלמידים הצעירים (לעיל).

8) הל' תשובה פ"י ה"ב-ה.

9) סנהדרין ר"פ חלק (ד"ה וכת חמישית).

10) להעיר מלקו"ש ח"ט עמ' 78 ואילך.

4) ר"פ בחוקותי.

5) ראה יבמות סב,ב.

6) ראה יומא עב,ב. תענית ז,א.

והווי שפל-רוח בפני כל אדם

רבי מאיר אומר הוי מומעט בעסק ועסוק בתורה, והווי שפל-רוח בפני כל אדם, ואם בטלת מן התורה – יש לך בטלים הרבה כנגדך, ואם עמלת בתורה הרבה – יש שכר הרבה ליתן לך (פרק ד, משנה י)

פירש רבנו עובדיה מברטנורא:

והווי שפל-רוח בפני כל אדם – ללמוד אפילו ממי שהוא קטן ממך בחכמה.

פירש כ"ק אדמו"ר:

והווי שפל-רוח בפני כל אדם – אדמו"ר הזקן (כאן, בסידור) העדיף את הגרסה "בפני כל אדם" על הגרסה "בפני כל האדם".

בטעם הדבר יש לומר:

בשתי דרכים כלליות אפשר להגיע לשפלות-רוח לפני הכול.

הראשונה – להתבונן בזה שכל אחד ואחד מקבל שלמות מחברו דווקא, וגם אם הוא נעלה מחברו, עדיין הוא צריך לו, כי כל ישראל הם קומה אחת שלמה וכל איבר שבה משלים את חברו (ואפילו הרגליים משלימות את הראש, כי על-ידין הראש מגיע למחוז-חפצו). התבוננות זו מביאתו להיות שפל-רוח לפני כל אדם מישראל.

הדרך השנייה היא – להתבונן בזה שהוא גרוע אפילו מרשע, כי ייתכן שהלה חטא משום שהנסיבות הביאוהו לזה, או שיצרו גדול במיוחד; ואילו הוא גרוע ממנו בהרבה. התבוננות זו מביאתו להיות שפל-רוח גם לפני נכרים (כי ייתכן שימצא בעצמו שאינו נזהר בכמה עניינים שבהם זהיר גם הנכרי).

הבדל נוסף בין שני סוגי ההתבוננות הללו: הראשונה אמנם מביאה לשפלות-רוח, אבל לא לעצבות. שהרי "חשבון" זה אינו מורה על פחיתות ערכו, אלא שהוא זקוק לחברו. ואילו ההתבוננות השנייה מביאה גם לעצבות, או על-כל-פנים למרירות.

ושתי הגרסאות במשנתנו מכוונות כנגד שני סוגי ההתבוננות הללו: "בפני כל אדם" קאי על בני-ישראל בלבד, כמאמר רז"ל "אתם קרויים אדם". לעומת זאת, "בפני כל האדם" כולל גם את אומות-העולם.

ולכן בחר אדמו"ר הזקן בגרסה (התבוננות) הראשונה, כי התבוננות זו אינה מביאה לידי עצבות, והרי עבודת ה' צריכה להיות בשמחה.

לאור האמור מובן גם מה שבספר התניא (ריש פרק ל) בחר אדמו"ר הזקן בגרסה (התבוננות) השנייה – "בפני כל האדם":

מדובר שם בעצה לטמטום הלב, היינו שהאדם אינו יכול להילחם עם יצרו "מפני כבודו שכלבו", ולכן צריכים להכניע "כבודו" זו בדבר שהוא במינה ובדוגמתה – מרירות ועצבות (ששורשם מנוגה).

(ליקוטי-שיחות, כרך ד, עמ' 1212. ביאורים לפרקי אבות פרקים א-ה, עמ' 204-201)

שאר תנאים – שהיה בן גרים¹¹.

ולהיותו בן גרים, לא היתה אצלו העשירות שבאה בירושה לכל אחד ואחד מבני אברהם, יצחק ויעקב, שעל זה נאמר¹², "אשרינו מה טוב חלקנו וכו' ומה יפה ירושתנו", כמבואר בתניא¹³ שזהו "כמו שהאדם שש ושמה בירושה שנפלה לו הון עתק שלא עמל בו, כן ויותר מכן יש לנו לשמוח על ירושתנו שהנחילנו אבותינו", שלכן שייכת אליו התורה ("תורה ציוונו לנו משה מורשה גו"¹⁴) גם

עקיבא" (ממה שלמדו מרבי עקיבא אמרום), שזהו אמיתית עניין העשירות, ברוחניות.

ומזה נשתלשלה העשירות שהיתה אצל רבי עקיבא גם בגשמיות – כמו שכתוב בפרשת השבוע¹⁵ "אם בחוקותי תלכו גו"¹⁶, "שתהיו עמלים בתורה"²⁰ אוי, "ונתתי גשמיכם בעיתם וגו"²¹, וכל הברכות האמורות בפרשה, כפי שהם בפשטות הכתובים, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"²². וזהו גם הדיקו "שתהיו עמלים בתורה" –

עשירות שבאה על-ידי עבודה ויגיעה היא גדולה

יותר מעשירות שבאה בירושה, וזהו שרבי עקיבא

נעשה העמוד והמקור לתורה שבעל-פה כולה

בדוגמת רבי עקיבא שזכה לתורה על-ידי יגיעתו דווקא:

לימוד התורה סתם – ישנו גם אצל הנשמה למעלה, קודם ירידתה למטה; והחידוש בלימוד התורה בירידת הנשמה למטה הוא – שצריך להיות באופן של עבודה ויגיעה להתגבר על המניעות ועיכובים שמצד הגוף ונפש הבהמית ויצר-הרע, שעל-ידי זה באים לעשירות האמיתית דתורה, ומזה נשתלשל גם עשירות בגשמיות, "ונתתי גשמיכם בעיתם" כפשוטו, כולל גם הפירוש הפנימי – שהגשמיות ("גשמיכם") נעשית כלי אל הרוחניות שמושלת על הגשמיות להשתמש בה באופן הדרוש ובזמן הדרוש, שזהו אמיתית העניין ד"בעיתם"²³.

כאשר אינו לומדה ומתייגע בה, מה-שאינ-כן גר, שאין לו עשירות זו בירושה, ומזה נשתלשל שרבי עקיבא – בן גרים – היה עני גם בגשמיות. אמנם, על-ידי עבודתו ויגיעתו זכה לעשירות שבררך כלל באה על-ידי ירושה (ובפרט להדעה¹⁵ שגם גרים יכולים לומר "לאבותינו", לפי שמתייחסים לאברהם שנקרא "אב המון גויים"¹⁶, "את הנפש אשר עשו בחרן"), ויתירה מזה, שהעשירות שבאה על-ידי עבודה ויגיעה היא גדולה יותר מהעשירות שבאה על-ידי ירושה – שזהו שרבי עקיבא נעשה היסוד והעמוד והמקור דתורה שבעל-פה, כדאיתא בגמרא¹⁸ "סתם מתניתין ר' מאיר, סתם תוספתא ר' נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי ר' שמעון, וכולהו אליבא דר'

11 ראה סדה"ד בערוכ.

12 בנוסח תפילת-השחר.

13 פל"ג.

14 ברכה לגד.

15 דעת ר"י בירושלמי ביכורים פ"א ה"ד. וכ"ה ברמב"ם הל'

ביכורים פ"ד ה"ג.

16 לך-לך יו"ה.

17 שם יב, ובפירש"י.

18 סנהדרין פו,א (ובפרש"י).

1. ויש להוסיף ולבאר שייכותו של רבי עקיבא לתורה שבעל-פה דווקא, שעל זה אמרו "כולהו אליבא דר' עקיבא":

19 ר"פ בחוקותי.

20 תו"כ ופרש"י עה"פ.

21 שם, ד.

22 שבת סג,א, וש"נ.

23 ראה גם 'תורת-מנחם – התוועדות' ח"ב עמ' 117.

הכלל "כל הגבוה-גבוה ביותר, יורד למטה-מטה יותר" (וזו הסיבה שהחי ניוון מהצומח, וכמו-כן שלחם מזין יותר מבשר).

(ליקוטי-תורה - ויקרא, עמ' לט)

ובקוצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך... לעני ולגר תעזוב אותם (כג,כב)

מה ראה הכתוב ליתנה באמצע הרגלים... (רש"י)

טבע האדם, שלאחר שנתן 'מעוה חטים' - לפני חג-הפסח - ובעת עריכת הסדר הכריז "כל דכפין ייתי וייכול", הנה לאחר תקופת החג נחלש אצלו החיוב של נתינת צדקה. לכן, לאחר חג הפסח וימי ספירת-העומר, שבהם עדיין ניכר רישומו של החג, מזהירו הכתוב שלא יסתפק בצדקה שנתן עד עכשיו, אלא עליו להוסיף כהנה וכהנה.

(משיחת פסח שני ה'תשמ"ז)

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל יישבו בסוכות (כג,מג)

"בסוכות" - במשך חיי האדם בעולם-הזה (שאינו אלא 'דירת ארעי' בלבד), "תשבו" - יש לעסוק בעבודת הבירורים, לברר ולזכך את העולם, ולהשלים את הכוונה העליונה בירידת הנשמה,

"שבעת ימים" - יש לשקוד בעבודה האמורה במשך כל החיים, שהם "שבעים שנה" (תהילים צ).
"כל האזרח בישראל" - בזכות עבודה זו זוכה הנשמה לגילוי ולזריחת אור אלוקי רב.

(ספר המאמרים קונטרסים א, עמ' פב)

ונתת על המערכת לבונה זכה (כד,ז)

אבא שאול אומר: שם (באותו רווח שבין סדר לסדר, רע"ב) היו נותנין שני בויכי לבונה של לחם הפנים. אמרו לו: והלוא כבר נאמר "ונתת על המערכת לבונה זכה" ("ועל" משמע ממש, רע"ב)? אמר להן: והלא כבר נאמר "ועליו מטה מנשה" (והיינו סמוך, והרי נמי "על" סמוך, רע"ב) (מנחות פי"א)

אומר הגה"ח רבי לוי-יצחק שניאורסון ז"ל:
בפסוק "ועליו מטה מנשה" (שהוא משמש הוכחה לדעתו של אבא שאול בעניין שני בויכי הלבונה) נרמזים הן שמו של אבא שאול והן שני בויכי לבונה:
אבא שאול - אם נסיר מספר 'מטה' (54) מ'מנשה' (395) (שהרי רק מטה מנשה היה "עליו", לא מנשה עצמו), ישאר 341, כמניין 'אבא שאול' (341 = 54 + 395).
שני בויכי לבונה - אם נסיר מספר 'מטה' (54) מ'מנשה' מלא (מ"ם נו"ן ש"ן ה"ה) (556), ישאר 502, כמספר 'שני בויכי לבונה' (556 = 54 + 502).

(תורת לוי-יצחק, עמ' רמא)

אבנים³⁰ שחקו מים³¹:

אבן³² - הוא מסוג הדומם שהוא התחתון ביותר מכל הנבראים, ובכמה מקומות מובא "אבן" בתור דוגמא לנברא היותר תחתון, ומצינו בא' הביכלאך בעניין ריחוק הערך והאיך-ערוך דכל העולמות לגביה יתברך ושבכתבי החסידות הנדפסים, הנה לפעמים איתא הלשון, יותר משאיך-ערוך עשייה לגבי אצילות - איך-ערוך אצילות לגבי אור-איך-סוף³³, ולפעמים איתא הלשון, עשייה ואצילות שווין לפניו³⁴ - שמחשבה הקדומה דא"ק ואבן דומם שווין לפניו יתברך.

ונמצא, שבשביל התהוות האבן צריך להיות כל סדר ההשתלשלות מלמעלה-מעלה עד אין קץ, עד למציאות הבורא, להיות קישור הבורא עם הנברא - מצד טבע הטוב להיטיב³⁵ - עד לנברא שהוא למטה-מטה עד אין תכלית.

וזהו גם עניין המים - שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך, שהוא עניין החיבור דמעלה-מעלה עד אין קץ עם מטה-מטה עד אין תכלית. ומעניין זה למד רבי עקיבא בנוגע לעצמו - שעם היותו בדרגה תחתונה ביותר, בן גרים, שאין לו בירושה הון עתק שלא עמל בו, מכל-מקום, על-ידי היגיעה בתורה שנמשלה למים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך³⁶, בכוחו וביכולתו להגיע מעומק תחת לעומק רום,

אלא שעניין זה צריך להיות בסדר והדרגה - ההתחלה צריכה אמנם להיות מתוך רעש כו', אבל לאחר זה צריכה להיות העבודה בסדר והדרגה - בדוגמת פעולת המים שיורדים על גבי האבן טיפין טיפין, ועל-דרך זה בנוגע להחזיקה דתורה

30 איוב יד,ט.

31 אבות דר"ב פ"ו.

32 ראה גם 'ספרי-הערכים - חב"ד' (כרך א) ערך 'אבן' בתחלתו.

33 ספר אלימה להרמ"ק - הובא בפלח-הרימון על הפרדס ש"ג פ"ד.

34 לקו"ת תוריע כא, רע"א. דרמ"צ נבא. ועוד.

35 ראה הנסמן בלקו"ש ח"כ"ד עמ' 334 בהערה ד"ה מספרי

הח"ן.

36 תענית ז, טע"א.

מהחילוקים שבין תורה שבכתב לתורה שבעל-פה - ש"רצון העליון המלוכב בתרי"ג מצוות שבתורה שבכתב הוא מופלא ומכוסה טמיר ונעלם... כל המצוות... הן סתומות ולא מפורשות וגלויות וידועות", שהרי על-ידי תורה שבכתב לבדה אין אנו יודעים כיצד לקיים את המצוות, כי אם על-ידי ביאור ופירוש הדברים בתורה שבעל-פה דווקא²⁴, והיינו, שהשייכות דתורה לעולם-הזה (כיצד לקיים את המצוות בעולם-הזה) היא בעיקר בתורה שבעל-פה.

וזהו גם שתורה שבכתב נקראת "עץ החיים"²⁵, "אילנא דחיי", ותורה שבעל-פה נקראת עץ הדעת, "אילנא דטוב ורע"²⁶ - כיוון שתורה שבעל-פה מתלבשת בעולם לפעול בירור והבדלה בין הטמא לטהור ובין האסור למותר כו', שעל-ידי זה מפרידים את הרע מן הטוב²⁷.

והרי זהו עיקר עניין ירידת התורה למטה דווקא - כמאמר רז"ל²⁸ שכאשר מלאכי השרת ביקשו שתינתן התורה למעלה, "תנה הורך על השמים"²⁹, השיב להם משה רבינו: "למצרים ירדתם? כו' יצר-הרע יש ביניכם?", היינו, שעיקר עניין התורה הוא לפעול בירור העולם, ועניין זה נעשה בפועל על-ידי תורה שבעל-פה דווקא.

ועל-פי זה יש לבאר השייכות דתורה שבעל-פה לרבי עקיבא, "כולהו אליבא דר' עקיבא" - כי, להיותו בן גרים, מודגש אצלו ביותר העניין דבירור הניצוצות והפרדת הרע מן הטוב, שזהו כללות העניין דתורה שבעל-פה.

ח. מה פעל על רבי עקיבא ללמוד ולהתייגע בתורה עד שזכה להיות עמוד תורה שבעל-פה - פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר מי חקק אבן זו, אמרו, לא המים שתדיר [נופלים] עליה בכל יום...

24 תניא אגה"ק סכ"ט (קנב).

25 בראשית ב,ט.

26 זח"ג קכ"ב, (ברע"מ).

27 ראה תניא אגה"ק סכ"ו. לקו"ת במדבר יג,ג. קונטרס עין-החיים פי"א ואילך.

28 שבת פח, טע"ב ואילך.

29 תהילים ח"ב.

פרשת אמור

אמור אל הכוהנים... ואמרת אליהם (כא,א)

אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

גם בתוך נפש האדם יש 'גדול' ו'קטן'. ה'גדול' הוא כוח השכל, וה'קטן' - כוח המעשה. מצווה התורה, שה'גדול', כוח השכל, צריך 'להזהיר' ולכוון את ה'קטן' - כוח המעשה. כלומר, צריכים ללמוד תורה על-מנת לעשות דווקא, וכמאמר חז"ל (קידושין מ) "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה".

(ליקוטי שיחות כרך ז, עמ' 327)

אמור אל הכוהנים בני אהרון... לנפש לא יטמא בעמיו (כא,א)

"הכוהנים בני אהרון" - אלו אנשי מעשה, המוכיחים את העם ומעוררים אותם לתשובה. שכן אהרון הוא איש החסד, וגם אנשים אלו עסוקים בעשיית חסד רוחני.

"לנפש לא יטמא בעמיו" - אדם כזה, כשהוא עומד בתוך "עמיו" ומוכיח את הבריות, עליו להיזהר שלא להתגאות מזה ושלא יהיו לו פניות אישיות, שכן דברים אלו מטמאים את נפשו.

(אור-תורה, עמ' מב)

ולאחותו הבתולה... לה יטמא (כא,ג)

בזוהר כאן פירש את הפסוק על גאולתם של ישראל: הקב"ה עתיד 'לטמא' את עצמו, כביכול, כדי להעניש את אדם ולגאול את ישראל, כנאמר (ישעיהו סג), "וכל מלבושי אגאתי". ויש להוסיף על זה:

הדבר כבר היה לעולמים בשעת יציאת מצרים, שאז ירד הקב"ה בכבודו ובעצמו למצרים, שהיתה מלאה גילולים, כדי לגאול את ישראל. ולא עוד, אלא שגם כעת, בזמן הגלות, כאשר בני-ישראל שקועים בטומאת ארץ העמים, שוכנת השכינה עמם בתוך טומאתם.

(אור-תורה - יקרא, עמ' תקנח)

והניף הכהן אותם על לחם הביכורים... על שני כבשים (כג,ב)

נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים, ומניח שתי ידיו מלמטן, מוליך ומביא מעלה ומוריד (מנחות פ"ה מ"ו)

כבשים, שהם מסוג החי, נעלים מלחם, צומח. מדוע אפוא ניתנו שתי הלחם על-גבי הכבשים? אלא כשהניף הכהן את הלחם ואת הכבשים, העלה והגביה אותם לשורשם, ושם הלחם נעלה יותר. כידוע, הצומח אמנם ירוד במדרגה לגבי החי, אבל עובדה זו עצמה מוכיחה ששורשו גבוה יותר, על-פי

לבוש על-ידיה לתכלית העילוי דמתן-תורה - על-דרך ובדוגמת האמור לעיל בנוגע לרבי עקיבא, שאף שהיה בדרגה תחתונה ביותר, הגיע לתכלית העילוי להיות העמוד דתורה שבעל-פה, "כולהו אליבא דר' עקיבא".

* * *

' כמו כן יש להוסיף ביאור בהאמור לעיל⁴² אודות החילוק בין תלמידי רבי עקיבא שלפני ל"ג

כאשר לימוד התורה שלו הוא ללא אהבת-ישראל,

דנים אותו בשמים בתור פרט ובוחנים אותו על כל

עניין פרטי שהוא עושה

בעומר להתלמידים שלאחרי ל"ג בעומר, שאצל התלמידים שלפני ל"ג בעומר היה חסר בהעניין דאהבת-ישראל, אהבת רעים, שלא נהגו כבוד זה בזה⁴³ - דלכאורה אינו מוכן⁴⁴:

איך ייתכן שבשביל שלא נהגו כבוד זה בזה, נענשו עונש הכי חמור, עונש מיתה?

ויובן על-פי המבואר במקום אחר בפירוש מאמר רז"ל⁴⁵ "יותר הקב"ה על עבודה-זרה ועל גילוי-עריות ועל שפיכות-דמים ולא ויתר על מאסה של תורה" - דלכאורה טעמא בעי⁴⁶

- שבשעה שאדם עוסק בתורה אין דנין אותו כלל, ובמילא אין מענישין אפילו על עבירות חמורות ביותר, מה-ישיאין-כן כאשר אינו עוסק בתורה, אזי דנין אותו, ובמילא נפרעין ממנו על כל העניינים הבלתי-רצויים.

ועל-דרך זה יש לומר בנידון-דידן:

בלב האבן, כמו שכתוב³⁷ "והסירותי את לב האבן משרכם" - שצריך להיות באופן ד"מעט מעט אנגרשו"³⁸, תחילה באופן של אתכפיא, ואחרי-כך באופן של אתהפכא כו'.

ט. ועניין זה קשור עם ימי הספירה:

ימי הספירה הם בין יציאת-מצרים למתן-תורה, שבהם נעשה עניין הגירות דבני-ישראל:

התחלת הגירות - ביציאת-מצרים (על-ידי המילה), וגמר הגירות - במתן-תורה (על-ידי

טבילה וקרבן)³⁹. ובזמן זה ניתנה העבודה דספירת-העומר.

והנה, העבודה דספירה היא עבודה פשוטה ביותר - שצריך רק לחשב ולספור את הימים שעוברים, והיינו, שכל יום שעובר, גם אם לא נפעל עניין מיוחד ביום זה, ניתוסף ונחשב הוא במניין הימים, כיוון שאין כאן אלא עניין המספר, שהוא בחינה אחרונה - כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בשער היחוד והאמונה⁴⁰ לעניין חשבון ומספר האותיות דתיבת "אבן" (ש"שורשה משם העולה ב"ן במספרו כו",

שהרי "אבן" הוא א' ב"ן)⁴¹, ש"החשבון מורה על מיעוט האור והחיות מיעוט אחר מיעוט עד שלא נשאר ממנו אלא בחינה אחרונה שהוא בחינת החשבון ומספר כו".

ונמצא, שעם היות הספירה עבודה פשוטה, היינו, דרגא תחתונה בלבד, מכל-מקום, יכולים

37 יחזקאל לו, כו.

38 משפטים כג, ל.

39 ראה יבמות מו, א"ב.

40 ספ"ז (פד, ב).

41 תו"א משפטים ע, ב. לקו"ת ראה כו, ג.

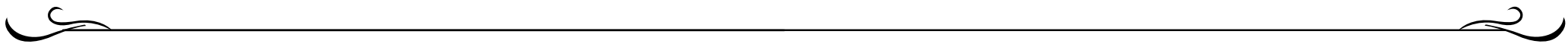
42 בהשיחה לתלמידים הצעירים ס"ג (לעיל).

43 יבמות סב, ב.

44 ראה גם לקו"ש חל"ב עמ' 150.

45 פתיחתא דאי"כ ב. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז.

46 ראה גם סה"מ תש"ח עמ' 114. ועוד.

האם כבר הועיל טיפול זה במקרים דומים, ובאיזה אחוז, אם תמיד ובמאה אחוז, או פחות מזה, וכו'. ובאם נודע לו ממקור נאמן ממי שאינו נוגע בדבר שהטיפול הועיל במספר אחוזים חשוב - משתמש הוא בטיפול זה, ובפרט כשההיזק בדבר רחוק הוא או מינימלי או שאין כל היזק בדבר.

והנה ידוע לי ברור מכמה מקרים דומים, שבאחוז הכי חשוב, הוספה בהתנהגותם של הרוצים בטובת החולה מתאים לרצונו של נותן התורה ומצווה המצוות, כפי המבואר בשולחן ערוך, הועילה להטבת מצב החולה. כאמור לעיל, לא חשוב בזה איך להסביר את התופעה או לעמוד על החכמה שבדבר, ובלבד שנדע המציאות, וממי שאינו נוגע בדבר, מצד הנאה גשמית וכיוצא בזה, אף שבוודאי אחשוב לי לזכות והנאה גדולה באם כותבי יועיל שתסדר חייה מתאים לרצון הבורא כמבואר בהשולחן ערוך. ואף שכמוכן שסדר חייו של כל יהודי צריך להיות כנ"ל אך ורק מפני שכך רצונו של בורא האדם ומנהיגו, שלא על-מנת לקבל פרס, אבל בנידון זה לא באתי להרצות על-דבר השקפת עולם בכלל, כי אם בהמשך לכתבה אודות הטבת מצב בריאת אמה שתחי'.

מובן שקשה לאדם לשנות הרגילות שלו והנהגתו משך זמן חשוב, ובפרט שאולי ימצאו בסביבתה מלעיגים ושואלים מה יום מיומיים וכו'. אבל בטוחני שהדרים בארץ-ישראל במצבה עתה ולקחו חלק בבנייה וממשיכים בזה - אינם זקוקים להסברה שהדרך הקלה ברוב הפעמים איננה הדרך הרצויה, ובכמה פעמים היא גם מזיקה. ובנידון דידה הרי גם מורשת אבות מסייעת להתגבר על הלנג והקושיים.

ובוודאי יודעת אשר נמצאים אנו בימי ההכנה לחג השבועות, הוא זמן מתן תורתנו, וההכנה בימי ההכנה עיקרה להכין עצמו לקבל התורה בקבלה אמיתית, שפירושה על מנת לקיים לשמור ולעשות.

ועוד יש להוסיף בזה, אבל די גם בהאמור. כפי שידוע מכמה מקרים דומים, מהעצות הכי יעילות לשיפור המצב ולהוספה בהצלחת הטיפול הוא היסח הדעת של החולה ממצבו ומענייניו עד כמה שאפשר, על-ידי שמעסיקים אותו באיזה עניין שיהיה ובלבד שלא יאמר החולה שהעניין נעשה לטובתו-הוא בתור רפואה ולא שיכול לעזור למישהו אחר.

בעניין האמור יכולים בני המשפחה בקלות יותר למצוא או ליצר מצב כזה או מאורע כזה להסיח דעת החולה כנ"ל, מאשר הרופא, שאינו בקי כלי-כך בהסביבה וכו' ואין דעתו פנויה להתבונן בזה. ומובן גם כן שבאם הניסיון הראשון בזה אינו מצליח, יש לנסות עוד הפעם, להביא אדם אחר שיבקש "עזר"...

ממשיך הרבי וכותב, כאשר חלק זה במכתבו פונה אל האפיק הנפשי-רוחני-יהודי:

כיוון שרגיל להזכיר בתפילה שם החולה בצירוף שם האם, הרי אם תודיע זה בנוגע לאמה תחי' יזכירה בתפילה להמצטרך לה. ארשה לעצמי להוסיף בזה איזו נקודות, לאחר שכותבת ומדגישה שעצם כתיבתה אלי הוא דבר בלתי רגיל בשבילה, שזה נותן מקום לכתוב גם אליה עניין שאולי תאמר שהוא יוצא מדרך הרגיל ואין מקום לזה וכו', אף שכמוכן גם מבלעדי זאת הייתי חושב שזה מחובתי לכתוב.

בני משפחה אחת, על-אחת-כמה-זכמה הורים וילדים, לא רק שייכים זה לזה אלא בכמה עניינים הם גם בדוגמת גוף אחד. ואם תמצא לומר, הרי גם עצם כתיבת מכתבה ורוחו מעידים על זה. מזה מובן, שהחיוזוק באחד מחלקי הגוף מוסיף חוזק בשאר חלקי הגוף, על-אחת-כמה-זכמה כשהחלקים כל-כך קרובים והדוקים כהורים וילדים.

נקודת יסוד שנייה היא, כשרוצים להשתמש בטיפול רפואי וסממני רפואה, הרי זה הדואג לדיפוי החולה אינו מעוניין ב"החכמה" שברפואה, כלומר איך ובאיזה אופן פועלת הרפואה, כי אם לדעת

שמפריד את עצמו מן הכלל, אזי דנין אותו בתור פרט, ומסתכלים על כל עניין פרטי, ומחשיבים כל דבר בלתי רצוי, ועל-אחת-כמה-זכמה עניינים חמורים שיש עליהם עונש הכי חמור כו'. וזוהי המעלה של תלמידי רבי עקיבא שלאחרי ל"ג בעומר - שאצלם היה לימוד התורה מתוך אהבת-ישראל, שאז ישנו העניין ד"ברכנו אבינו כולנו כאחד".

(משיחות ל"ג בעומר ה'תש"ג. עד אות ד - משיחה לפני התלמידים הצעירים של ישיבת תומכי-תמימים דניו-יורק ותלמידי אחי-תמימים ליובאוויטש מערי השדה - מוגה; מאות ה'ואילך - משיחה שנאמרה באותו היום לאחר תפילת המנחה - בלתי מוגה. 'תורת-מנחם - התוועדות' תשי"ג (ח) חלק שני עמ' 156:148)

כאשר לימוד התורה הוא מתוך אהבת-ישראל, אהבת רעים, אזי ישנו העניין ד"ברכנו אבינו כולנו כאחד"⁴⁷, היינו, שהמעמד ומצב ד"כולנו כאחד" פועל שיהיה "ברכנו אבינו", ולכן, גם כאשר היחיד הוא במעמד ומצב ירוד כו' (כפי שידוע בעצמו בשעה שעושה חשבון-צדק אדעתא דנפשיה), הרי מצד העניין ד"כולנו כאחד", אין דנין אותו בתור פרט, אלא יחד עם הכלל כולו, ובמילא נכללים ונבלעים ענייניו הבלתי-רצויים ברוב הזכויות של הכלל,

מה-שאין-כן כאשר לימוד התורה הוא ללא אהבת-ישראל, ללא אהבת רעים - הרי כיוון

(47) ברכת "שים שלום" בתפילת העמידה. וראה תניא פל"ב.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

"שכינה עמהם" - בגלות ובגאולה

הקב"ה וישראל הם מציאות אחת

כללות העניין ד"אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים" הוא רק בנוגע לישראל [...] אלא גם בנוגע להקב"ה וישראל. [...] שהקב"ה מתעסק כביכול ומשתדל בטובתן של ישראל (שביחס אליו נקראים "קטנים", כמו שכתוב "כי נער ישראל ואוהבהו") בכל המצטרך להם, ועד שכל העניינים דבני-ישראל היו באופן של זוהר ואור, ועל-ידי זה ניתוסף כביכול אצל הקב"ה. [...] זאת ועוד, שההתעסקות של הקב"ה עם בני-ישראל אינה בפני עצמו, אלא עניין אחד ("אמור ואמרת") עם, כביכול, מציאותו יתברך, כמודגש בדברי רשב"י "בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עימהן... ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עימהן כו":

מדויק הלשון "ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עימהן" וכיוצא בזה, משמע, שאין (עיקר) כוונתו של רשב"י לומר שהטעם ש"בכל מקום שגלו שכינה עימהן" הוא בשביל התועלת שבדבר בנוגע לעניין הגאולה (שעל-ידי ש"בכל צרתם לו צר"י מהר ויזדרז יותר לגאול אותם, כדי שאף הוא ייגאל עמהם), אלא תוכן מאמרו של רשב"י הוא בנוגע לחיבתותן של ישראל המודגשת בעצם העובדה שתמיד (באיזה מעמד ומצב שיהיה, גלות או גאולה) נמצא הקב"ה עמהם - לא לאיזו מטרה ותכלית, אלא מפני שהקב"ה וישראל הם מציאות אחת (ישראל וקוב"ה כולא חד), שלכן, כשישראל נמצאים במקום ומצב מסויים, אזי בדרך ממילא (ללא צורך בפעולה) "שכינה עימהן".

(מהתוועדות שבת קודש פרשת אמור, ערב ל"ג בעומר ה'תש"נ - 'תורת מנחם - התוועדות' תש"נ, כרך ג, עמ' 168-167)

אפשר להיות "עובדו כראוי" ולהתעלות בתמידות

בשעה שילד שומע [...] שעליו להתעלות בתמידות בתורה ומצוות בכל יום - יכולה להתעורר אצלו שאלה: כיצד הוא יכול לעשות זאת, הרי זה דבר קשה מאוד, ובפרט כאשר נמצאים בזמן הגלות?

אומר רבי שמעון בר יוחאי [...] "בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עימהן... גלו לאדום שכינה עמהם כו".

זאת אומרת, במקום שבו נמצא, אפילו ילד קטן, אפילו בעומק הגלות, ובגלות אדום (הקשה ביותר) - הקב"ה נמצא יחד אתו, שוכן בו - כל יום וכל רגע.

[...] מובן אפוא אפילו שבכל (על-אחת-כמה-יזכמה מצד אמונה פשוטה), כיוון שהקב"ה נמצא תמיד יחד עם כל יהודי וכל ילד יהודי - ישנם הכוחות (מהקב"ה) להיות "עובדו כראוי" ולבצע הכל, כולל גם - להתעלות בתורה ומצוות אפילו בחושך הגלות.

(משיחת ל"ג בעומר - בעת הפאראד' - ה'תשמ"ז, 'תורת מנחם - התוועדות' תשמ"ז, כרך ג, עמ' 304-303 - תרגום מאידיש)

"ידוע לי ברור"...

בשנת תשל"ה פנתה אל הרבי מרת יפה שמר מקיבוץ מעגן-מיכאל וביקשה את ברכתו לרפואת אמה. הרבי שיגר לה מכתב ארוך (נדפס ב'כפר חב"ד' גיליון 991, עמ' 165), אך כאן הוא מובא בתוספת ההשלמה על-פי העתק המזכירות, עם הגהות הרבי.

מתוכן התשובה ניתן להבין כי האישה ביקשה לשמוע את חוות-דעתו של הרבי על טיפול מסויים באמה, שאמור היה להתבצע בחו"ל. הרבי שולל את הרעיון כשהוא מנמק את דבריו ותורם רעיון חלופי שיסייע לרפואת האם:

ב"ה, כ' אייר ה'תשל"ה

ברוקלין, נ.י.

מרת יפה תחי' שמר
מעגן-מיכאל, ד.נ. מנשה

ברכה ושלו!

מאשר אני קבלת מכתבה (בלי תאריך), בו כותבת על-דבר מצב בריאות אמה תחי'. ולפלא שכנראה מסגנון מכתבה לא ביאר לה הרופא אשר ישנם הרבה מקרים דומים לזה בכלל, ובפרט בגיל אמה תחי', ולכן גם הסיכויים והטיפולים בזה במידה חשובה יכולים לשערם מראש.

ובהיפך לסדר מכתבה, להתחיל מסימו: הסברה שכותבת שתסע האם מעבר ליס וכו' אינה נראית לי כלל, ומכמה טעמים, ואחדים מהם:

החששות לטלטול הדרך ושינוי האקלים והרגילות וכו' ברורים, מה שאין כן התועלת בספק, וכל זה אפילו בנוגע לאדם בגיל צעיר יותר. במצב כפי שמתארת אותו דרוש טיפול ממושך, ועל-כך-פינים לא חד-פעמי, ושלא יהיה בחיפזון. מה שאי-אפשר כל זה כשנמצאים שלא על יד הדירה התמידית וכו' וכו'.

עוד טעם, וגם זה עיקרי, צעד רדיקאלי כזה כנסיעה מעבר ליס וכו' מעורר צפייה ותקווה גדולה ביותר הצלחה גדולה ומידית, שעל-ידי זה גדול פי כמה החשש לאכזבה וכו'.

שהעסק בתורה מועיל שמלכתחילה לא יהיה "חש בראשו".

לקח ממזרק רפואי

בחודש תשרי תשל"ח, לאחר אירוע הלב הידוע בשמחת-תורה, שוחח הרבי עם רופאיו על היבטים שונים הקשורים לתחומי הרפואה. בין השאר אמר:

פעולת מזרק היא זריקה תת-עורית של מחט, שמטרתה לשאוב דם לצורך איבחון וטיפול. אולם אין זו המחט השואבת דם מן הוורידים. אלא השאיבה באה בעיקבות הוואקום שנוצר במזרק. והמורם מזה בעבודת ה':

כשיהודי רואה את עצמו "כלי ריק" (חס ושלום), כשפלי-ערך בבואו לעבוד את ה' - הנה אדרבה, כלי ריק הינו 'כלי' לשאוב לתוכו תוכן כלשהו, בעוצמה רבה יותר מאשר כלי שהוא כבר מלא.

ועל-כן - אדם המכיר בחסרונותיו שלו, יכול לנצל הדבר יותר מאחרים, להוסיף חילים בלימוד תורה ובתוספת מעשים טובים.

על-דרך זה כאשר אדם חש במצב של כאב עמוק על העדר או אבדן של משהו, חס ושלום שיהיה בעצבות. עליו לנצל מחסור זה כמנוף להישגים גדולים עוד יותר.

"אזכירו בתפילה"

בשנת תשל"ה כתב הרבי ל"מר אליעזר יחיאל שי' ארליך":

ידידנו הנכבד והנעלה, עוסק בצרכי ציבור, הרב אפרים שי' וואלף מסר לי על דבר מצב הבריאות של מר. ואזכירו בתפילה להטבה בזה ולהצלחת הטיפול הרפואי.

וזכות פעולותיו - כמו שהרב וואלף כותב לי - שכסיעה בכמה עניינים הקשורים במוסדות חינוך החב"ד"ים וגם בתי-כנסת, מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל הציון שלו יזכירוהו בתפלה, תעמוד לו בזה למילוי משאלות לבבו לטובה.

בריאות שלמה

"בתור רופא, בוודאי לא נצרך להסברה שבריאות הגוף ובריאות

הנשמה תלויות זו בזו", כותב הרבי לרופא פלוני • "למותר להסביר לה באריכות, אשר הנהגה יום-יומית על פי רצון ה', המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית והוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות, הרי זה הצינור לקבלת ברכות ה' בכל המצטרך" - תשובה לשואלת בענייני בריאות • לרגל חודש אייר, שראשי התיבות שלו הם "אני ה' רופאך"

רפואה ומשפטים

לשופט הפרופ' יעקב בזק כתב הרבי בשנת תשל"ה:

בוודאי ידוע למר פירוש הכתוב, המדבר בבריאות הגוף, כל המחלה ג' לא אישים עליך כי אני ה' רופאך, שעיקר תפקידו של רופא הוא לסדר חיי אלה שהשפעתו עליהם, באופן שמלכתחילה לא יבואו לידי חולי ולא יצטרכו לרפואה. והוא הדבר, כמוכן, בנוגע לבריאות הנפש ולתפקידו של שופט...

"ארוכה ורפואה לכל הפונים אליו"

בט' באלול תשל"ג (איגרות-קודש, כרך כח, עמ' שי) כתב הרבי ל"ד"ר [דניאל ע"ה] קרסנוקוקי מח[לקת] רדיים, הרסה".

בזה הנני להודות לך [בודו] בעד שימת לבו להודיעני על דבר מצב הבריאות של... בהזדמנות זו אאחל לו ולכל אשר לו כתיבה

בחודש מרחשוון תשל"ד ציין הרבי על גיליון מכתביו של אחד ממנהלי מוסדות חב"ד החשובים באירופה, את הדברים הבאים:

"בטח מסרה להם בתם תי' - שלדעתי עליה לבקר אצל רופא מומחה בהנוגע להגב והרי אמרו [חכמינו] ז[כרונם] ל[ברכה] שהתורה נתנה רשות [ובמילא - כח] לרופא לרפאות".

כשיש חילוקי דיעות בטיפול הרפואי

"באם יש חילוקי דעות בנוגע לטיפול הרפואי - יש להתייעץ ברופא שהוא גם יריד", כתב הרבי לאישה שפנתה אליו בבקשת ברכה.

קודם לכן כתב:

ובוודאי למותר להסביר לה באריכות, אשר הנהגה יום-יומית על פי רצון ה', המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית והוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות, הרי זה הצינור לקבלת ברכות ה' בכל המצטרך.

וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בכלל, ובפרט שיצליח להביא ארוכה ורפואה לכל הפונים אליו. ויהי רצון שיצליח גם בשטח רפואת הנפש של הנצרכים לזה, כלומר לחזקם בענייני אמונה ותורה ומצוות, ובתור רופא בוודאי לא נצרך להסברה שבריאות הגוף ובריאות הנשמה תלויות זו בזו. מכתב זה, אגב, היה מהדברים שהמריצו את התקרבותו של ה"ר קראסנוקוקי לחב"ד.

תורה ומצוות מביאות רפואה

מכתב דומה קיבל הפרופסור א"ר בונדהיימר, מנהל המחלקה לפסיכיאטריה במרכז הרפואי תל-השומר, לאחר שפנה אל הרבי בענייניו של מטופל. הרבי כותב לו בין השאר:

בהזדמנות זו אביע תקוותי אשר עוסק מר בהטבת המצב של הפונים אליו - גם בנוגע לשמירת התורה ומצוותיה שניתנו מרופא כל בשר ומפליא לעשות, וכמאמר חכמינו ז"ל שהתורה והמצווה מביאות רפואה.

הרבי ממשיך וכותב לו:

ואם בחוץ-לארץ עשה מר בהאמור, על-אחת כמה-זכמה בארץ, אשר עיני ה' אלוך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. ויהי רצון שממנו יראו וכן יעשו רבים, כיצא בו.

את מכתבו חתם הרבי לאחר איחול "בברכה להצלחה ולבשורות טובות".

"יגעת ומצאת"

חייל שהשתתף בקרבות במלחמת יום הכיפורים' כתב לרבי כי מאז שובו מהמלחמה איננו מסוגל להתמסר ללימודים וכוח הריכוז שלו נחלש. בתגובה ציין הרבי (בחודש ניסן תשל"ד):

"לכתבו ע[ל] ד[בר] ריכוז בלימודים - בכי[ן] צא[ת] ב[זה] הובטחנו: יגעת ומצאת.

ג.ב. ע[ל] פ[י] רקע המשפחתי שכותבו, אקווה שלמותו להדגיש אשר הנהגה...

בסוף המכתב מעודד הרבי את החייל להקפיד על הנהגה יום-יומית על-פי שולחן-ערוך.

כוח התענוג יכול לסייע

ומעניין לעניין:

לפרופ' בנימין קירזון היו קשרים הדוקים עם הרבי. מלבד קשר מכתבים זכה הלה גם לבקר ב"חידות" אצל הרבי. ב"ז אדר תשל"ה כותב לו הרבי (איגרות-קודש, כרך ח, עמ' שב) בין השאר: אתעני[ן] לדעת באם הי[ת] המושך לתוכן שיחתנו אודות מהדורה חדשה לספרו בחימאי (באופן שיקל על הזיכרון וכו')...

אודות הזיכרון שלו, הנה בעניינים אלו אין כדאי להתעקש, היינו להעמיס על הזיכרון, אלא אדרבה להקל מעליו. ועוד זאת, ללמוד במקום שליבו חפץ, שאז גם כוח התענוג מסייע לכוח הזיכרון ובמילא סוף כל סוף חוזר הוא לאיתנו.

עצה לבריאות - "יעסוק בתורה"

בעת שהגאון החסיד רבי ישראל-יצחק פיקרסקי (ז"ל) בא לנחם את הרבי לאחר פטירת הרבנית הצדקנית מרת חיה-מושקא ע"ה, הוא אזר אומץ ואמר:

"ברצוני לומר משהו. אולי זוהי קצת חוצפה - מעולם לא אמרתי זאת - אבל עכשיו מוכרחני לומר, ואקווה שהרבי לא יקפיד עלי: הוסמכתי לרבנות ב"ה על-ידי גדולי הדור, ובכוח זה, מעז אנוכי לבקש ולומר לרבי שליט"א, שמכיוון שרבים צריכים לו, עליו לשמור על בריאותו כו".

על כך הגיב הרבי באומרו ('תורת-מנחם - התועודיות' תשמ"ח, כרך ב, עמ' 567):

"כ"ק מורי וחמי אדמו"ר היה אומר, שהסימן על אדם בריא הוא - שאינו מרגיש את עצמו, דאם לא כן, הרי עצם ההרגשה, "חש בראשו", מוכיחה, שמצב בריאותו אינו כשורה. יותר טוב, אפוא, שלא אצטרך לשמור על בריאותי, מכיוון שמלכתחילה אחיה בריא-אולם.

והעצה לזה - "יעסוק בתורה". זאת למדים אנו במכלי-שכן וקל-יחומר מהעובדה שאפילו "חש בראשו יעסוק בתורה", ועל-אחת-כמה-זכמה